De nasjonale
FORSKNINGSETISKE
KOMITEENE

Kongens gate 14
0153 Oslo
Telefon 23 31 83 00

post@etikkom.no
www.etikkom.no

Org.nr. 999 148 603

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Vår ref.: 2017/95 Deres ref.: Dato: 28.02.2017

Årsrapport 2016 for De nasjonale forskningsetiske komiteene (FEK)

Del I Leders beretning

2016 har vært et godt arbeidsår for De nasjonale forskningsetiske komiteene (FEK). Vi har i løpet av virksomhetsåret i høy grad bidratt til å oppfylle målsetningen om at forskning i offentlig og privat regi skal foregå i henhold til anerkjente etiske normer og i samsvar med regelverket. Virksomhetsleder er meget godt fornøyd med FEKs samlede måloppnåelse i løpet av året.

Etter virksomhetsoverdragelsen og etableringen av FEK som et selvstendig forvaltningsorgan i 2013, har virksomheten gjennomgått store endringer. Virksomheten har brukt krefter på å etablere rutiner, fora og dokumenter for styring. Styringsdialogen og de interne rutiner for oppfølging fungerer i all hovedsak tilfredsstillende.

FEK legger en gjennomgående risikovurdering til grunn for vår virksomhetsstyring. Den systematiske risikovurderingen tar utgangspunkt i virksomhetens mål, og beskriver kritiske suksessfaktorer og konsekvensene av og sannsynligheten for at målene ikke oppnås. Tiltak for å sikre måloppnåelse har blitt prioritert i henhold til alvorlighet og sannsynlighet.

Vi rapporterer ingen avvik i forhold til mål og resultatkrav i denne årsrapporten. Et økonomisk overforbruk i 2016 blir nærmere kommentert under kommentarer til årsregnskapet.

De nasjonale forskningsetiske komiteene har spesielt fulgt opp tre prioriterte faglige temaer i 2016:

- interessekonflikter
- vitenskapelig uredelighet
- samtykke

Disse temaene ble belyst og fokusert gjennom bl. a. diverse arrangementer og publikasjoner.

FEKs strategi ble endelig ferdigstilt etter en lengre prosess i 2016. I strategien har vi formulert en visjon: «De nasjonale forskningsetiske komiteene skal være den fremste ressursen for etisk god og ansvarlig forskning i Norge». Strategien omfatter også nye mål og delmål for virksomheten. Andre viktige milepæler er videreutviklingen av våre nettsider, som nå inkluderer en systematisk oversikt over alle vedtak fattet av fagkomiteen NEM, ytterligere arbeid med revisjon av

forskningsetiske retningslinjer og videreføringen av Forskningsetisk forum. Samtidig har mange andre små og store tiltak bidratt til å styrke kunnskap om og bevissthet rundt forskningsetiske utfordringer.

FEKs virksomhet har i 2016 vært preget av arbeidet med ny forskningsetikklov. Vi har fulgt opp vår høringsuttalelse og fremmet forslag og synspunkter til loven gjennom dialog med Kunnskapsdepartementet og Stortinget.

Sikkerhets- og beredskapskapsarbeidet i FEK har vært høyt prioritert i 2016 og reflekterer regjeringens satsning på dette viktige området.

Espen Engh, direktør

Del II Introduksjon til virksomheten og tall

De nasjonale forskningsetiske komiteene (FEK) er et statlig forvaltningsorgan underlagt Kunnskapsdepartementet.

FEK omfatter følgende komiteer og utvalg med et felles sekretariat:

- Den nasjonale forskningsetiske komité for medisin og helsefag (NEM)
- Den nasjonale forskningsetiske komité for naturvitenskap og teknologi (NENT)
- Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)
- Nasjonalt utvalg for gransking av redelighet i forskning (Granskingsutvalget)

FEK omfatter også Nasjonalt utvalg for vurdering av forskning på menneskelige levninger (Skjelettutvalget) og Den etiske nemnda for patentsaker (Patentnemnda).

De nasjonale forskningsetiske komiteene arbeider gjennom et bredt spekter av virkemidler mot en overordnet målsetning om at forskning i offentlig og privat regi skal planlegges og utføres i henhold til anerkjente etiske normer. Komiteenes langsiktige oppgaver framkommer av et dokument med oversikt over faste oppgaver som vedlegg til vårt årlige tildelingsbrev.

FEK er lokalisert i Kongens gate 14 i Oslo sentrum og har 11 ansatte (6 menn og 5 kvinner) fordelt på 10,55 årsverk. Sekretariatet ledes av direktør Espen Engh.

Samlet tildeling til FEK var i 2016 på 17.992.000,-. Dette inkluderer lønnskompensasjon.
Utnyttelsesgraden av tildelingen: 103,15%
Driftsutgifter: 18.557.970,-
Lønnsandel av driftsutgifter: 57,25 %
Lønnskostnad per årsverk (gjennomsnitt): 1.007.003,-

Del III Årets aktiviteter og resultater

Samlet vurdering av resultater, måloppnåelse og ressursbruk i 2016
Virksomhetsleders overordnede vurdering er at FEK i høy grad oppfyller de mål som er satt for virksomheten og utfører sine oppgaver fullt ut tilfredsstillende. Oppdrag gitt i tildelingsbrevet for 2016 vurderes i all hovedsak som gjennomført gjennom målrettede og hensiktsmessige tiltak. NEM, NENT, NESH, Granskingsutvalget og Skjelettutvalget drives aktivt og med faglig dyktighet, og arbeidet gir resultater i tråd med vår overordnede målsetning.

Arbeidet i FEK utføres med relativt begrensede økonomiske ressurser. Virksomheten hadde et overforbruk i forhold til tildelingen i 2016.

Samlet sett har FEK grunn til å være godt fornøyd med resultater og måloppnåelse i 2016. Komiteene utarbeider på basis av tildelingsbrevet årlige aktivitetsplaner med mange og varierte konkrete tiltak. Tiltakene har i 2016 blitt sammenholdt med våre mål og styringsparametere og vurdert som hensiktsmessige. De planlagte tiltakene er i det alt vesentlige gjennomført i løpet av virksomhetsåret.

Rapportering etter mål og styringsparametere i tildelingsbrevet for 2016

Denne delen av årsrapporten følger tildelingsbrevets disposisjon, og vi rapporterer i forhold til de mål, styringsparametere og andre føringer som er angitt for 2016.

1. *FEK skal være en sentral kunnskapsformidler overfor forskere, forskningsinstitusjoner og allmennheten om forskningsetiske spørsmål og en pådriver for debatt på området*

   Styringsparametere:
   - *a) FEK har relevante fora for dialog med aktuelle aktører/forskningsinstitusjonene*
   - *b) Antall brukere av FEKs nettsted har økt*
   - *c) Videreutvikle den engelske versjonen av Forskningsetisk bibliotek*
   - *d) Brukerundersøkelse for nettsidene skal vise økt tilfredshet*
   - *e) Gjennomføre debattmøter og publiseringsaktivitet*

   Forskningsetisk forum er den viktigste møteplassen for FEKs dialog med forskningsinstitusjonene, jfr. også mål 3. Forumet samler medlemmer av de lokale institusjonenes forskningsetiske utvalg samt undervisere i forskningsetikk. Dialogen med andre relevante aktører har blitt videreutviklet i løpet av året.

   FEK har også i 2016 arrangert årskonferanse for medlemmer i komiteer og utvalg. Årskonferansen er et tiltak for å styrke samarbeidet mellom komiteer og utvalg, og for å tilby faglig påfyll om prioriterte temaer. Årskonferansen legger også til rette for dialog med andre inviterte og aktuelle aktører.

   FEK har som mål å øke trafikken til hjemmesiden www.etikkom.no. Økt aktivitet på nettsidene og i sosiale medier, samt målrettede tiltak for nyhetsbrevet ser ut til å ha gitt resultater også i 2016.

Webstatistikk fra Google Analytics	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2016
Unike brukere	113 013	130 366
Antall besøk	168 325	203 779
Mobil	38 410	38 327

Webstatistikk for perioden 1.1-31.12.2016 viser en økning på 15,4 % i antall unike brukere som besøkte nettstedet sammenliknet med samme periode i 2015. Antall besøk har økt med 21 %, mens antallet mobilbrukere kan se ut til å ha stabilisert seg. Antall abonnenter på elektronisk nyhetsbrev har økt med 121 % siden 2015. Dette skyldes blant annet målrettet markedsføring i etterkant av arrangementer. Økt aktivitet og betalt annonsering av arrangementer og kampanje for flere likerklikk på Facebook, har gitt gode resultater. Antall følgere har økt med 45 % siden 2015. Antall følgere på Twitter har økt med ca. 150 %.

Engelskspråklig utgave av Forskningsetisk bibliotek ble lansert i mars 2016. Antall brukere med engelsk som språkinnstilling har økt med 21 prosent siden 2015 (til 31 535). Høsten 2016 ble det gjennomført brukerundersøkelse av nettstedet www.etikkom.no. Undersøkelsen viser at brukere vurderer nytteverdien av nettstedet som særlig stor (nær 5 av 6), mens visuelt design og meny/søk/navigasjon får noe lavere score (ca. 4,3 av 6). På bakgrunn av tilbakemeldingene vil vi blant annet utvikle en forenklet menystruktur i 2017.

Fagbladet Forskningsetikk har kommet med tre utgaver i 2016. Nummer 1 hadde samtykke som hovedtema, nummer 2 tok opp blant annet forskning på ekstremisme og forskningsetiske retningslinjer for samisk helseforskning, mens nummer 3 rettet søkelyset mot blant annet arbeidet med ny forskningsetikklov og upubliserte studier. Antall abonnenter på papirutgaven stiger jevnt og er nå oppe i 2960. Bladet når også ut til stadig flere lesere på nett.

De nasjonale forskningsetiske komiteene bidro i 2016 med 22 artikler på forskning.no, både med utgangspunkt i artikler fra Forskningsetikk og med artikler produsert spesielt for forskning.no.

Foredrag og innlegg 2016

Tittel	Konferanse/arrangement	Navn på innleder
Presentasjon av FEK	Matpakkeseminar, KD, januar	Espen Engh, Helene Ingierd
On Principles and Procedures for Ethics Assessments	SATORI Workshop, Delft, februar	Helene Ingierd
What do we talk about when we talk about Responsible Research and Innovation	ELSA, Trondheim-Tromsø, april	Helene Ingierd
Oppdragsforskning	Samling for primærinstituttene, april	Helene Ingierd

Forskningsetikk og industrisamarbeid	UiT, april	Helene Ingierd
Presentation of the Norwegian System	SATORI Workshop, Warsawa, november	Helene Ingierd
Medisinsk og helsefaglig forskningsetikk	Master bioingeniører, 13.1.16	Jacob Hølen
Nordic trial alliance, Nordforsk	Paneldebatt om legemiddelutvikling 26.1.16 Oslo	Jacob Hølen
Hvordan utnytte norske biobank og helseregisterressurser bedre	Høring i helse og omsorgskomiteen. Stortinget 11.2.16	Jacob Hølen
Forskningsetikk	Heldagskurs for PhD medisin, NTNU. 3.2.16	Jacob Hølen
Retningslinjer for genetisk forskning	Lansering av NEMs retningslinjer. Litteraturhuset 21.4.16	Jacob Hølen
Personvern og stordata hånd i hånd i nær framtid. Hva er utfordringene mht. tilgang til persondata for helseforskning?	Stormøte NFR 24.6.16	Jacob Hølen
Folkemøte om FARGEN	Torshavn Færøyene 20.9	Jacob Hølen
Forskningsregister vs. helseregister	REK vest, Bergen 23.11	Øyvind Grønlie Olsen
Saksbehandling i REK	Sekretariatssamling REK, Reykjavik Island, 12-14.4	
Foredrag om forskningsetikk	Sogndal, 9.3.16	Vidar Enebakk
The Norwegian System	SATORI, Delft, 17-18.3.16	Vidar Enebakk
Foredrag om forskningsformidling	Norges forskningsråd, 5.4.16	Vidar Enebakk
ELSA Norway	Hurtigruten, 11-13.4.16	Vidar Enebakk
Foredrag om forskningsetikk	PhD, SV, UiO, 22.4.16	Vidar Enebakk
Foredrag på Forsker-utdanningskonferansen	NTNU, 6-7-6.16	Vidar Enebakk
Foredrag om forskningsetikk	Musikkhøyskolen, 7.9.16	Vidar Enebakk
Research Ethics in Norway	EUA-IEP, Lausanne, 29-30.9.16	Vidar Enebakk
Foredrag om forskningsetikk	PhD, UV, UiO, 11.10.16	Vidar Enebakk
Foredrag om forskningsetikk	PhD, HF, UiO, 27.10.16	Vidar Enebakk
The Norwegian System	SATORI, Warszawa, 16.11.2016	Vidar Enebakk
Foredrag om forskningsetikk	PhD, SV, UiO, 9.12.16	Vidar Enebakk
Dealing with research misconduct: Legislation of self-regulation. The Norwegian approach	ELSA, Hurtigruten 11.-13.04.16.	Torkild Vinther

Sekretariatsleder for NEM er oppnevnt som medlem i HODs ekspertgruppe «Helsedatautvalget».

Sekretariatsleder for NEM er styremedlem i European Network of Research Ethics Committees – EUREC http://www.eurecnet.org/. Han har deltatt på 2 møter i EUREC i løpet av året og på 25-årsjubileum for Nuffield council on bioethics i London 14.11.

Sekretariatsleder for Granskingsutvalget fungerer som nestleder i ENRIO (European Network for Research Integrity Offices) og deltok på vegne av ENRIO på årskonferanse i New York for liknende amerikansk nettverk (ARIO), september 2016. I tillegg har sekretariatsleder deltatt på to møter i ENRIO i løpet av året, samt deltatt på møte for lansering av et EU-støttet felles nettverk «ENERI».

Torunn Ellefsen og Torkild Vinther var sist på høsten invitert til Helsinki av det finske uredelighetsutvalg «TENK», for å fortelle om erfaringer med FBIB og for å høre om finske erfaringer med undervisning i forskningsetikk.

Kronikker og debattinnlegg 2016

Tittel	**Forfatter**	**Tema**	**Kanal**
Når forskningen styres	Helene Ingierd, Øyvind Mikkelsen	Interessekonflikter	BT, forskning.no
Jusprofessor om Larssons habilitet i astmasaken: – Kan bli problematisk	Intervjuet Jacob Hølen	Astmamedisinering av langrennsløpere	VG 16.09.2016
Lar seg smitte av influensa frivillig	Intervjuet Jacob Hølen	Medisinsk forskning	NRK viten 21.05.2016
Biobank og registerstudier	Jacob Hølen	Debatt med K. Hveem og C. Stoltenberg om registerstudier	NRK, Ekko 16.8.16
Forskningsetikk og de berørte etter 22. juli	Vidar Enebakk, Helene Ingierd og Nils Olav Refsdal	Forskningsetikk 22. juli	Innledning til antologien De berørte etter 22. juli. Cappelen Damm: Oslo 2016.
Vitenskapelig (u)redelighet	Vidar Enebakk, Jacob Hølen og Torkild Vinther	Forskningsetikk, Uredelighet, Plagiat	Innledning til antologien Vitenskapelig (u)redelighet. Cappelen Damm

Åpne arrangementer avholdt 2016

Tittel	Sted og dato	Arrangør
Åpent møte: Hvordan skal vi drive genetisk forskning i Norge?	21.4 Litteraturhuset, Oslo	NEM
Lansering av forskningsetiske retningslinjer	27.04. HIOA, Oslo	NENT, NESH
Åpent møte om interessekonflikter i forskning	Litteraturhuset, Oslo	NENT
Forskningsetisk forum	13.09: Litteraturhuset, Oslo	FEK
Boklansering: De berørte etter 22. juli: Forskningsetiske perspektiver	13.09. Litteraturhuset, Oslo	FEK, Cappelen Damm
Grenseløs teknologi?	21.09. Bodø	NENT, Nord Universitet, Nordlandsforskning
Åpent møte om omstridt forskningssamarbeid	28.10. Sentralen, Oslo	NENT
Teknoetikk: Unmanned	19.04. Cinemateket	FEK, Teknologirådet
Teknoetikk: Minority Report	11.05. Cinemateket	FEK, Teknologirådet
Teknoetikk: The Stanford Prison Experiment	15.08. Cinemateket	FEK, Teknologirådet

Møtet om genetisk forskning samlet 120 deltakere. Her presenterte NEM sine nye retningslinjer for bruk av genetiske undersøkelser i medisinsk og helsefaglig forskning, og fikk innspill fra sentrale aktører. Møtet ble filmet og er publisert på FEKs YouTubekanal: https://www.youtube.com/channel/UCh6I54VomfA4vKVh43aWzTg

NENT fulgte opp et av årets faglige prioriterte temaer, interessekonflikter, med et åpent møte på våren, som var godt besøkt. Møtet ble det første i rekken av flere arrangementer om interessekonflikter i forskning der komiteene var representert dette året. Møtet ble en anledning til å drøfte forskningsetiske problemstillinger knyttet til enkeltsaker der NENT har gitt en uttalelse, samt saker i offentligheten som har reist spørsmål rundt forskningens uavhengighet og troverdighet. NENT følger opp tematikken med en antologi om temaet. Møtet om omstridt forskningssamarbeid kom i stand etter en tids diskusjon på NTNU om mulig samarbeid med israelske petroleumsforskere. NENT ønsket å løfte debatten til en mer generell diskusjon om forskningsinstitusjonenes ansvar og vilkår for å inngå samarbeid. Møtet samlet en rekke sentrale aktører, inkludert rektor ved NTNU og daværende Olje- og energiminister Tord Lien. Temaet «forskningssamarbeid» er et faglig prioritert tema i 2017. Begge disse møtene har vært særlig gode arenaer for å drøfte de reviderte retningslinjene fra NENT.

Skjelettutvalget arrangerte en nordisk workshop 1-2.12.16 om «Forskningsetiske perspektiver på menneskelige levninger - forskning, forvaltning og formidling» - i samarbeid med Institutt for medisinske basalfag (IBM) og Kulturhistorisk museum (KHM) ved Universitetet i Oslo (UiO), samt Norsk teknisk museum (NTM). Formålet med arrangementet var å drøfte felles utfordringer knyttet til forskning, forvaltning og formidling, samt å skissere mulige former for samarbeid og arbeidsdeling i de nordiske landene. Det var ca. 60 deltakere fra Norge, Sverige og Danmark.

Teknoetikk, arrangementer ved Cinemateket med film og teknologi/etikk-debatt, har vært en suksess med tanke på å nå nye målgrupper, særlig studenter. De fleste av filmvisningene har vært meget godt besøkt, og har gitt rom for diskusjon av etiske aspekter knyttet til teknologiutvikling, i tillegg til gode filmopplevelser.

Tiltakene ovenfor vurderes samlet sett av virksomhetsleder som godt egnet til å nå målsetningen, og til å oppfylle styringsparametrene under mål 1.

2. *FEK har ansvaret for at de forskningsetiske retningslinjene til en hver tid er gode verktøy for å fremme god og etisk forsvarlig forskning*

   NEM har utgitt retningslinjer for genetisk forskning. Retningslinjer var sterkt ønsket fra både fagmiljøene og fra forvaltningen. Arbeidet har blitt gjennomført i samarbeid med REK, og det har vært holdt flere dialogmøter med Helsedirektoratet, Bioteknologirådet og Datatilsynet. Retningslinjene har blitt godt mottatt og bidrar til mer ensartet og forutsigbar forvaltningspraksis for denne typen forskning. Dette bidrar til å fremme god og forsvarlig genetisk forskning, i tråd med departementets styringsparameter.

   NEM har oversendt forslag til ny forskrift til helseforskningsloven, for mindreåriges samtykkekompetanse til forskning, til HOD.

   NEM har besluttet å utarbeide retningslinjer for forskning som gjennomføres i lavinntektsland. Arbeidet skal gjøres i samarbeid mellom NEM og REK.

   NENTs reviderte forskningsetiske retningslinjer for naturvitenskap og teknologi ble lansert ved et åpent møte 27. april. NENT har også igangsatt et arbeid for å lage mer spesifikke forskningsetiske retningslinjer som gjelder dyr i forskning. Komiteen inviterte en rekke eksperter til workshop 18. oktober for å få innspill til behovet for retningslinjer og eventuelt innhold. Tilbakemeldingen var at miljøene ser et klart behov for et sett med retningslinjer som kan samle og utdype allerede eksisterende ressurser. Arbeidsgruppen som er nedsatt i NENT har arbeidet videre med et utkast.

   NESHs reviderte retningslinjer ble lansert i ny utgave 27. april 2016. De foreligger på norsk og engelsk både på nett og i trykket utgave.

   Skjelettutvalgets retningslinjer er også oppdatert og lansert både på nett og i trykt utgave på norsk og engelsk.

   Virksomhetsleder vurderer at FEK i spesielt stor grad i løpet av 2016 har lykkes med å innfri målsetningen om at forskningsetiske retningslinjer skal fremme god, etisk forsvarlig forskning.

3. *FEK skal styrke samarbeidet med de forskningsutførende institusjonene*

   Styringsparametere
   a) FEK opprettholder og styrker sitt institusjonelle kontaktnett

Samarbeidet med både forskningsutførende institusjoner og andre etater er styrket i løpet av 2016. Henvendelser til komiteene er fortløpende betjent i form av rådgivning og henvisning. Sekretariatslederne og komitélederne for NESH, NENT og NEM har vært i løpende dialog med institusjoner, gjennom e-post, telefon, møter og forelesninger. Ferdigbehandlede saker har resultert i offentliggjøring av uttalelser.

Forskningsetisk forum ble avholdt 13. september, og hadde stor deltakelse. Temaene var interessekonflikter og redelighet og uredelighet i forskning. Spørsmål om hvordan institusjonene kan fremme gode praksiser og håndtere mistanker om dårlige praksiser, var sentrale. Temaene ble dekket gjennom innlegg og workshop med gruppeoppgaver. En viktig tilbakemelding fra underviserne i forskningsetikk var at de ønsker egne opplæringsressurser for medlemmer i redelighetsutvalgene ved institusjonene. FEK har som følge av dette nedsatt en arbeidsgruppe som utvikler et slikt opplegg. Forumet blir ellers opprettholdt og videreført ved fortløpende kontakt med forskningsetiske utvalg og undervisere i forskningsetikk ved institusjonene. Forumet tar sikte på en utvidet målgruppe og vil særlig arbeide for å nå instituttsektoren.

Flere komitémedlemmer og ansatte i sekretariatet underviser om forskningsetikk ved universiteter og høyskoler.

Sekretariatsleder for NENT deltar i ekspertgruppen til prosjektet PRINTEGER.

Sekretariatsleder i NENT har deltatt i planleggingen av en ny studie om integritet i vitenskapen, sammen med representanter fra UiB og HiOA, og er oppnevnt i en arbeidsgruppe med ansvar for den faglige gjennomføringen. Flere av FEKs ansatte er involvert i dette arbeidet, bl.a. gjennom deltakelse i styringsgruppen.

Sekretariatsleder i NESH har deltatt i flere relevante fora både i Norge og internasjonalt, herunder ELSA Norway, SATORI og EUA.

Skjelettutvalget har nedsatt en arbeidsgruppe for å utarbeide en veileder for håndtering av menneskelige levninger ved ulike institusjoner (museer, kirken, politiet etc.). Veilederen skal ferdigstilles i 2017.

Sekretariatet for Granskingsutvalget har gitt råd til finske forskere om melding av mulig «nordisk» uredelighetssak og bistått NordForsk med hvordan man kan håndtere saken. Sekretariatsleder deltok på ALLEA-møte i juni i Berlin, der forslag til ny europeisk Code of Conduct (CoC) ble drøftet. Sekretariatsleder formidlet synspunkter fra FEK og fra ENRIO om revidering av CoC.

I desember måned avholdt Granskingsutvalget møte på UiO. Granskingsutvalget har også en rådgivende funksjon. Det ble avholdt et særskilt møte med UiOs nye forskningsetiske utvalg for å drøfte hvordan utvalgene kan dra nytte av hverandre, herunder orientere om pågående/avsluttede saker.

NEM har også i 2016 jobbet videre med implementering av kommende EU-forordning for legemiddelstudier.

Komitéleder i NEM deltok som medlem i referansegruppen for Nasjonal strategi for persontilpasset medisin.

I arbeidet med Nasjonal strategi for persontilpasset medisin, deltok sekretariatsleder i NEM som medlem i Arbeidsgruppe 4: Innsamling, håndtering og bruk av data, og Arbeidsgruppe 5: Klinisk forskning og innovasjon, i arbeidet med Nasjonal strategi for persontilpasset medisin.

Sekretariatet i NEM har avholdt fire møter med Datatilsynet med fokus på myndighetsorganenes overlappende saksområder, og for å videreføre gode rutiner for varsling og granskning av mulige avvik. I arbeidet med retningslinjer for genetisk forskning ble det samarbeidet godt med et bredt utvalg av relevante myndighetsorganer og forsknings-institusjoner. Det bidro til gode retningslinjer med bred forankring i miljøene.

NEM har gjennom samlet aktivitet hatt kontakt med et stort antall forskningsinstitusjoner og andre myndighetsorganer, nasjonalt og internasjonalt. Foredrag, deltakelse og bidrag på møter og konferanser har bidratt til denne brede kontaktflaten i tråd med departementets mål for virksomheten.

Gjennom de rapporterte tiltak og ytterligere kommunikasjon med institusjonene vurderer virksomhetsleder at FEK i 2016 i høy grad har innfridd målsetningen om å styrke samarbeidet med de forskningsutførende institusjonene.

4. *FEK skal behandle og gjøre vedtak i enkeltsaker med høy kvalitet og innen rimelig tid*

Styringsparameter
a) Saksbehandlingstid klagesaker NEM

NEM har avholdt sju ordinære komitémøter og ferdigbehandlet 15 klagesaker. Det er tre flere enn i 2015. Klager har i snitt fått saksutfallet bekjentgjort innen ca. seks uker etter at sekretariatet mottok klagen. Dette er i tråd med tidligere år og anses tilfredsstillende. Komitémøtet 25.10 ble avholdt i Midt-Norge og det ble i tillegg avholdt møter med HUNT og med innovasjonssenteret ved NTNU/St. Olavs Hospital. NEM har også utviklet en søkbar database for enkeltvedtak plassert på FEKs nettsider. Databasen inneholder NEMs enkeltvedtak i klagesaker fra helseforskningslovens ikrafttredelse 1.7.2009. Databasen er et nyttig hjelpemiddel for NEMs medlemmer, REK, forskere, forskningsinstitusjoner og andre for å gjøre seg kjent med både konkrete saker og forskningsetiske problemstillinger som har vært til behandling i NEM. Databasen oppdateres fortløpende med nye klagesaker.

Granskingsutvalget har i 2016 hatt sju møter og i tillegg ett møte i et underutvalg knyttet til gransking av en sak. Utvalget har drøftet et par klagevedtak fra KD hvor klagere ikke fikk medhold.

Utvalget har mottatt en rekke orienteringer fra institusjoner om saker som er behandlet lokalt. I tillegg har utvalget avvist å granske konkrete saker enten reist av en institusjon eller av forskere. Året har vært preget av at nytt utvalg ikke er blitt oppnevnt, og at eksisterende

utvalg har fått forlenget oppnevningsperioden. Utvalget har i 2016 fått ny nestleder som følge av tidligere nestleders fratreden.

Ellers har året vært preget av en sak som utvalget besluttet å gå inn i etter anmodning fra en institusjon. Innledningsvis ble det avholdt møte med representanter for institusjonen. Saken har vært omfattende og har ført til anvendelse av tre forskjellige former for ekstern ekspertbistand, samt intervju med bl. a. personer som har hatt samarbeid med innklagede. Innklagede har ikke ønsket å avgi forklaring, hvilket har komplisert granskingen. Saken har reist en del prinsipielle diskusjoner om publiseringsomfang, insitamenter mv.

NESH har avholdt fem komitémøter og behandlet ti saker som har resultert i offentlige uttalelser. NENT har også avholdt fem komitémøter.

Skjelettutvalget har avholdt tre ordinære møter, i tillegg til den internasjonale workshopen 1-2.12.16. Utvalget har behandlet og gitt uttalelse i seks saker.

Virksomhetsleder vurderer at målsetningen om å behandle og gjøre vedtak i enkeltsaker med høy kvalitet og innen rimelig tid, har blitt innfridd i 2016.

5. *FEK skal sikre hensiktsmessig arbeidsdeling og samarbeid mellom komiteene.*

Styringsparameter

a) Opplæring og andre tiltak som sikrer kvalitet, kompetanse, arbeidsdeling og samarbeid i og mellom komiteer og sekretariat

b) Økt andel felles uttalelser/produkter fra komiteene.

Samarbeidet mellom de tre fagkomiteene har fungert meget tilfredsstillende, også i 2016. Samarbeidet omfatter også Granskingsutvalget og dets sekretariat. Samarbeidet gjelder ikke minst forebygging av vitenskapelig uredelighet.

Samarbeidsprosjekter har inkludert fellesmøter, felles høringssvar der flere komiteer har forenelige synspunkter, deltakelse på eksterne møter som er relevante for flere parter og samarbeid om Forskningsetisk forum.

NEM har ansvar for kvalitetssikring av forvaltningspraksis av helseforskningsloven, bl. a. med harmonisering av praksis i de syv REK-ene, ansvar for opplæring av og kompetanseøkning for REK-medlemmer, samt ledelsen av fellesmøter for REK/NEM. Det er gjennomført møte i arbeidsutvalget til NEM/REK (AU) hvor de viktigste nye sakene som ble tatt opp var forslaget til forskrift om barns adgang til å samtykke til deltakelse i forskning, utarbeidet i samarbeid mellom NEM og REK, oppnevning av nye komiteer og opplæring av nye medlemmer, presentasjon av nye retningslinjer for genetisk forskning og forslag til omorganisering av REK/implementering av ny legemiddelforordning. AU har nedsatt arbeidsgrupper for videre gjennomgang av saksbehandling i REK og opplæring av nye komitemedlemmer. Sekretariatslederforum i REK har avholdt fire møter hvor koordinator har deltatt.

Etter virksomhetsleders vurdering er FEK, ikke minst gjennom nedfelte prosedyrer, i ferd med å gjøre betydelige framskritt når det gjelder å sikre hensiktsmessig arbeidsdeling og samarbeid mellom komiteene. Komiteene har gitt samlede høringsuttalelser i 2016, eventuelt med dissens eller tilleggskommentarer synliggjort i uttalelsen. Kravet om felles uttalelser og produkter fra komiteene må imidlertid vike for hensynet til komiteenes uavhengighet i tilfeller hvor disse står mot hverandre.

Personalpolitikk og arbeidsmiljø
Personalreglement og lokal tilpasningsavtale til hovedavtalen legges til grunn for personalpolitikken. Ledelse vurderer både det fysiske og det psykososiale arbeidsmiljøet som godt. Inntrykket er bekreftet i medarbeidersamtaler med de ansatte.

Andre sentrale føringer i tildelingsbrevet

Samfunnssikkerhet og beredskap
Arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap har hatt mye fokus i 2016. Oppfølging av en rapport fra KDs beredskapstilsyn i desember 2015 har vært høyt prioritert, og en arbeidsgruppe bestående av FEK-ansatte jobber kontinuerlig med sikkerhet og beredskap. Gruppen rapporterte tilbake til KD innen fastsatt frist. ROS-analyser har blitt revidert, og alle dokumenter innen SOB-arbeidet er systematisert.

I løpet av 2016 er det gjennomført en beredskapsøvelse med evaluering samt en evakueringsøvelse.

Lærlinger
I 2016 har FEK hatt samme lærling som i 2015. Lærlingen har vært hos FEK i perioder gjennom året og har fått kontoradministrative oppgaver i tillegg til en del informasjonsoppgaver. Det er per 2016 ikke igangsatt rekruttering av ny lærling i samarbeid med Norges Forskningsråd som planlagt, da NFR er usikre på om de har kapasitet til å ta inn en ny lærling. Vi vil ha nye møter om dette i 2017.

Regjeringens forenklingsarbeid
Forenklingsarbeidet med fokus på tidstyver har fortsatt også i 2016, til tross for at vi bare i begrenset grad har identifisert brukerrettede. Tilgangen til NEMs klagevedtak på www.etikkom.no vil utgjøre en betydelig forenkling for mange av våre brukere. Det arbeides dessuten med en brukerrettet forskningsetisk kalender.

Ytterligere forbedringer av vårt nye arkivsystem har medført forenkling av arbeidet internt.

Del IV Styring og kontroll i virksomheten

Virksomhetens overordnede vurdering av styring og kontroll i virksomheten
Risikovurdering med hensyn til måloppnåelse ble justert i 2016 og benyttes som grunnlag for FEKs virksomhetsstyring. Risikovurderingen tar utgangspunkt i virksomhetens mål og beskriver kritiske suksessfaktorer, samt konsekvensene av og sannsynligheten for at målene ikke oppnås. Tiltak for å sikre måloppnåelse har blitt prioritert i henhold til alvorlighet og sannsynlighet. Virksomheten har også i 2016 hatt betydelig fokus på disse tiltakene.

Det blir utviklet aktivitetsplaner med tiltak for hver av komiteene basert på risikovurderingen, de årlige tildelingsbrevene fra KD, samt de faste oppgavene. Disse aktivitetsplanene, inklusiv oppfølging av tiltak, blir gjennomgått og revidert med jevne mellomrom.

Disponeringsplan for virksomheten er oversendt KD og har ligget til grunn for den interne oppfølging av økonomien. Månedlige regnskapsrapporter er avlevert rettidig. KD har gjennomført to etatsstyringsmøter med FEK i løpet av 2016.

Virksomhetsleders vurdering er at styring og kontroll av virksomheten er forsvarlig, men ser på bakgrunn av overforbruket i 2016 at skjerpede rutiner for økonomistyring må innføres. Dette blir derfor et viktig fokusområde i 2017.

Del V Vurdering av fremtidsutsikter

De nasjonale forskningsetiske komiteene vurderer at vi allerede har kommet et langt stykke på vei til å etablere oss som et fullverdig forvaltningsorgan etter reformen i 2013, da FEK ble etablert som en egen virksomhet.

Den nye forskingsetikkloven vil innebære endringer som vil få følger for FEK, og vi planlegger oppfølging av den nye loven på flere områder. Loven pålegger institusjonene et tydelig ansvar for å tilrettelegge for god forskningsetikk. FEK tar mål av seg til å være en ressurs for institusjonene i dette arbeidet, ikke minst på undervisningssiden. Granskingsutvalget får en ny funksjon som klageorgan for lokal behandling av saker som omhandler vitenskapelig uredelighet, men vil også fortsatt kunne ta saker på eget initiativ. De administrative konsekvensene av nyordningen er uviss, men det er forventet et økt saksomfang.

FEK vil i 2017 arbeide med implementeringen av vår overordnede strategi for perioden 2016-2020. Strategien har munnet ut i en ny utforming av FEKs visjon, hovedmål og delmål. Vi vil arbeide for at de nye målformuleringene blir lagt til grunn i alle våre styringsdokumenter og legger strategien til grunn i våre aktivitetsplaner. Nye tiltak og styringsparametre må utvikles for å nå målene. Vi vil arbeide for at strategien også blir reflektert i FEKs budsjetter.

Oppgaven med koordinering av det regionale komitesystemet for medisin og helsefag (REK) er en stor og komplisert oppgave tillagt FEK. Vår koordinator er godt i gang med dette viktige arbeidet og har etablert og videreført møteplasser for samhandling og dialog.

Implementering av EUs forordninger for legemiddelstudier og personvern vil kreve betydelige arbeidsressurser i årene som kommer. Tilrettelegging for god og etisk forsvarlig forskning på biobanker og helseregistre er også et prioritert felt. Norden har store muligheter med registre, biobanker og høy kompetanse. Dette bør utnyttes optimalt. NEM kommer til å engasjere seg i arbeid med å utrede hvordan det kan tilrettelegges for nordisk forskningssamarbeid.

NEM skal kvalitetssikre et e-læringsprogram for bioetikk og helseforskningsloven. Arbeidet planlegges påbegynt tidlig i 2017.

Våre nettsider har vært i stadig utvikling og vil fortsette med det. I 2016 prioriterte vi videreutviklingen av en engelskspråklig versjon samt tilgang til NEM-vedtak.

FEK har sammen med Universitetet i Bergen og Høyskolen i Bergen initiert en survey som skal gi oss oppdatert kunnskap om omfanget av uredelighet og mindre alvorlige brudd på anerkjente forskningsetiske normer i Norge. Den siste omfattende undersøkelsen ble foretatt for 20 år siden. FEK har et tydelig behov for å være bedre i stand til å beskrive den forskningsetiske tilstanden – hvor godt fungerer forskningssystemet i praksis «der ute»? Vi ser fram til resultater av surveyen i 2017.

FEK rår over stor faglig kompetanse over et bredt felt, dels gjennom ansatte i sekretariatet og ikke minst blant komitemedlemmene. Denne kompetansen må vedlikeholdes og videreutvikles for å møte framtidens behov. Vi har i all hovedsak fått på plass de stillingshjemler og den kompetanse som på kort og mellomlang sikt anses som nødvendig for å forvalte forskningsetikk på en god måte. Men i 2017 vil vi innhente ytterligere arbeidsressurser for å betjene Skjelettutvalget.

FEKs evne til å nå fastsatte mål og forventende resultater på kortere og lengre sikt vurderes som god. Med grunnlag i virksomhetens risikovurdering og de tiltak som er gjennomført og igangsatt for å begrense risikoen, er det grunn til å forvente at FEK også i framtiden vil kunne løse sitt samfunnsoppdrag på en tilfredsstillende måte.

Del VI Årsregnskap

Ledelseskommentar til årsregnskapet 2016

Formål

De nasjonale forskningsetiske komiteene (FEK) er en viktig del av det norske forskningssystemet og skal fremme god og etisk forsvarlig forskning. Gjennom forebyggende arbeid og rådgiving, men også gjennom gransking av saker om mulig uredelig forskning, skal FEK bidra til at forskning i offentlig og privat regi skjer i henhold til anerkjente etiske normer. Virksomheten skal drives i samsvar med forskningsetikkloven med forskrifter. Etter loven skal det oppnevnes nasjonale forskningsetiske komiteer som til sammen dekker alle fagområder, og et Granskingsutvalg. Loven slår fast prinsippet om at komiteer og utvalg skal være faglig uavhengige statlige organer.

Bekreftelse
Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Kunnskapsdepartementet gjennom instruks for økonomistyring.

Virksomhetsleder anser at regnskapet gir et dekkende bilde av FEKs disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurderinger av vesentlige forhold
I 2016 har FEK disponert tildelinger på til sammen kroner 17.992.000,-.

Virksomheten har i 2016 hatt et overforbruk. Overforbruket skyldtes i det vesentlige tre faktorer:

1) Honorarer til komiteene utgjorde et betydelig overforbruk i forhold til budsjett
2) Koordineringen av REK/NEM medførte vesentlig større utgifter enn budsjettert
3) Vårt bidrag til forskningsetisk survey overskred budsjettet

Tilleggsopplysninger
Riksrevisjonen er ekstern revisor for De nasjonale forskningsetiske komiteene og bekrefter årsregnskapet. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d., men fullstendig revisjons-beretning antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2017. Beretningen er unntatt offentlighet frem til Stortinget har mottatt Dokument 1 fra Riksrevisjonen, men vil bli publisert på FEKs nettsider så snart dokumentet er offentlig.

Bevilgningsrapporteringen
Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som FEK har rapportert til statsregnskapet. Det er stilt opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som FEK har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser FEK står oppført med i statens kapitalregnskap. Også for 2016 er det sendt månedlige S-rapporter til Kunnskapsdepartementet og Riksrevisjonen.

Artskontorapportering
Artskontorapporteringen viser regnskapstall FEK har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter.

Espen Engh, direktør

Virksomhet: **VA - De nasjonale forskningsetiske komiteene** Rapport kjørt: 06.02.2017

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2016

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2016	Merutgift (-) og mindreutgift
0284	Driftsutgifter	01			17 992 000	18 557 970	-565 970
1633	Nettoordning MVA i staten	01			0	1 136 185	
Sum utgiftsført					17 992 000	19 694 155	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling*	Regnskap 2016	Merinntekt og mindreinntekt(-)
5309	Tilfeldige inntekter	29		0	13 758	
5700	Folketrygden - arbeidsgiveravgift	72		0	1 324 091	
Sum inntektsført				0	1 337 849	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet					**18 356 306**	
Kapitalkontoer						
60093601	Norges Bank KK /innbetalinger				1 076 011	
60093602	Norges Bank KK/utbetalinger				-19 232 173	
702963	Endring i mellomværende med statskassen				-200 143	
Sum rapportert					0	

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)				
		31.12.2016	**31.12.2015**	**Endring**
702963	Mellomværende med statskassen	-690 638	-490 495	-200 143

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.

Mal for bevilgningsrapportering og artskontorapportering med noter

Virksomhet: **VA - De nasjonale forskningsetiske komiteene**

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	**Overført fra i fjor**	**Årets tildelinger**	**Samlet tildeling**
28 401	806 000	17 186 000	17 992 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings-fullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings-fullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
28 401		-565 970		-565 970				-565 970		0

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Virksomhet: VA - De nasjonale forskningsetiske komiteene

Oppstilling av artskontorapporteringen 31.12.2016

	Note	2016	2015
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	0	0
Salgs- og leieinnbetalinger	1	0	0
Andre innbetalinger	1	0	0
Sum innbetalinger fra drift		0	0
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	10 623 891	9 258 395
Andre utbetalinger til drift	3	7 801 256	5 994 764
Sum utbetalinger til drift		18 425 147	15 253 158
Netto rapporterte driftsutgifter		**18 425 147**	**15 253 158**
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
Sum investerings- og finansinntekter		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	132 823	149 815
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	0	0
Sum investerings- og finansutgifter		132 823	149 815
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		**132 823**	**149 815**
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	0	0
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	0	0
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		13 758	13 388
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		1 324 091	1 149 370
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		1 136 185	480 858
Netto rapporterte utgifter på felleskapitler		-201 664	-681 901
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		**18 356 306**	**14 721 072**

Oversikt over mellomværende med statskassen **

Eiendeler og gjeld		2016	2015
Fordringer		35 000	0
Kasse		0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0
Skyldig skattetrekk		-725 638	-486 977
Skyldige offentlige avgifter		0	-3 274
Annen gjeld		0	-244
Sum mellomværende med statskassen	8	-690 638	-490 495

* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

** Spesifiser og legg til linjer ved behov.

Kontrollsum:

18 356 306

18 356 306

0

Virksomhet: VA - De nasjonale forskningsetiske komiteene

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2016	31.12.2015
Innbetalinger fra gebyrer		
Sum innbetalinger fra gebyrer	**0**	**0**
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer		
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	**0**	**0**
Salgs- og leieinnbetalinger		
Sum salgs- og leieinnbetalinger	**0**	**0**
Andre innbetalinger		
Sum andre innbetalinger	**0**	**0**
Sum innbetalinger fra drift	**0**	**0**

Virksomhet: VA - De nasjonale forskningsetiske komiteene

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2016	31.12.2015
Lønn	7 577 918	6 973 199
Arbeidsgiveravgift	1 324 091	1 149 370
Pensjonsutgifter*	0	0
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-21 269	-127 776
Andre ytelser	1 743 151	1 263 602
Sum utbetalinger til lønn	**10 623 891**	**9 258 395**

** Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.*

Antall årsverk:	10,5	10

Virksomhet: VA - De nasjonale forskningsetiske komiteene

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2016	31.12.2015
Husleie	1 057 131	1 123 787
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	0	0
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	97 038	84 617
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	6 500	2 167
Mindre utstyrsanskaffelser	112 427	21 900
Leie av maskiner, inventar og lignende	38 759	4 526
Kjøp av fremmede tjenester	2 105 985	1 603 870
Reiser og diett	944 482	990 812
Øvrige driftsutgifter	3 438 933	2 163 084
Sum andre utbetalinger til drift	**7 801 256**	**5 994 764**

Virksomhet: VA - De nasjonale forskningsetiske komiteene

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2016	31.12.2015
Innbetaling av finansinntekter		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	**0**	**0**

	31.12.2016	31.12.2015
Utbetaling av finansutgifter		
Renteutgifter	0	0
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	**0**	**0**

Virksomhet: VA - De nasjonale forskningsetiske komiteene

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2016	31.12.2015
Utbetaling til investeringer		
Immaterielle eiendeler og lignende	93 330	55 543
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	39 494	94 272
Sum utbetaling til investeringer	**132 823**	**149 815**

	31.12.2016	31.12.2015
Utbetaling til kjøp av aksjer		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	**0**	**0**

Virksomhet: VA - De nasjonale forskningsetiske komiteene

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2016	31.12.2015
Tilfeldige og andre inntekter (Statskonto 530929)	0	0
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	**0**	**0**

Virksomhet: VA - De nasjonale forskningsetiske komiteene

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2016	31.12.2015
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	**0**	**0**

Virksomhet: VA - De nasjonale forskningsetiske komiteene **Rapport kjørt:** 06.02.2017

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

		31.12.2016 Spesifisering av bokført avregning med statskassen	31.12.2016 Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler				
	Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
	Obligasjoner	0	0	0
	Sum	**0**	**0**	**0**
Omløpsmidler				
	Kundefordringer	23 304	0	23 304
	Andre fordringer	35 000	35 000	0
	Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
	Sum	**58 304**	**35 000**	**23 304**
Langsiktig gjeld				
	Annen langsiktig gjeld	0	0	0
	Sum	**0**	**0**	**0**
Kortsiktig gjeld				
	Leverandørgjeld	-729 209	0	-729 209
	Skyldig skattetrekk	-725 638	-725 638	0
	Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
	Annen kortsiktig gjeld	0	0	0
	Sum	**-1 454 847**	**-725 638**	**-729 209**
Sum		**-1 396 543**	**-690 638**	**-705 905**

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
Aksjer							
Selskap 1							
Selskap 2							
Selskap 3							
Balanseført verdi 31.12.2016							**0**

De nasjonale FORSKNINGSETISKE KOMITEENE

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskap for statlige virksomheter er utarbeidet og aviagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2015 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

a) Regnskapet følger kalenderåret
b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen *"Netto rapportert til bevilgningsregnskapet"* er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen
Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorapporteringen
Oppstillingen av artskontorapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.